

Men schreef ons...

Ergernis. Dat was mijn gevoel na lectuur van het artikel “Twee handboeken in de kijker. *Parcours* of *Arcades* in de tweede graad ASO?” van de hand van de heer Bart Lamote. Zoveel geleerde woorden en toch zoveel simplisme die de didactische en pedagogische werkelijkheid zoveel geweld aandoen! Gelukkig is er uw relativiserende “Woord vooraf” dat verhindert dat het artikel van de heer Lamote zowat het standpunt wordt van het Leuvense *Romaneske*.

Als we de heer Lamote mogen geloven, dan is de leerkracht die kiest voor *Arcades* een ouderwetse kluns (wie Lamote goed leest zal merken dat ik nauwelijks overdrijf) die zijn leerlingen verhindert op een actuele manier Frans te leren en waardoor hen dus in feite kansen worden ontnomen in onze o zo snel evoluerende maatschappij. Met *Parcours* daarentegen wordt het de hemel op aarde, want de leerlingen leren volgens de nieuwste en dus beste inzichten Frans.

Wel, in dat soort sprookjes geloof ik niet. Het maximum uit je mogelijkheden halen voor een vak, i.c. Frans, hangt in de eerste plaats af van de motivatie om dat vak te leren. Daarbij speelt niet zozeer het handboek een bepalende rol, maar de leerkracht en de mate waarin hij met overtuiging, geestdrift en verbeelding zijn vak bij de leerlingen weet te “verkopen”. Daarin kan het handboek een rol spelen: als de leerkracht het een prima handboek vindt, dan is dat des te beter, maar als hij niet gelukkig is met zijn handboek (dat hij – ik zeg maar wat – niet zelf heeft gekozen), dan betekent dat nog niet dat zijn lessen Frans slecht zullen zijn! In het betoog van de Heer Lamote is deze cruciale factor, de persoonlijkheid van de leerkracht, totaal afwezig. Wie een beetje voeling heeft met de (school)werkelijkheid, weet toch dat je beter een “minder goed” handboek hebt met een “goede” leerkracht dan een “schitterend” handboek met een “slechte” leerkracht. Dus, als de Heer Lamote, die wel een bezielde leerkracht zal zijn, *Parcours 4* hét handboek vindt voor zijn leerlingen, dan is dat prima. Ik voor mijn part vind *Étapes 4* stukken beter, maar dat is mijn idee. *En we hebben alletwee gelijk!* En dus denk ik *niet* dat de Heer Lamote ongelijk heeft met zijn keuze. Maar de Heer Lamote heeft wel ongelijk als hij denkt dat hij, met eenzelfde groep, betere resultaten zal halen dan een andere leerkracht *omdat* hij *Parcours 4* gebruikt en zijn collega *Arcades 4*. De (leer)werkelijkheid zit wel wat gecompliceerder in elkaar dan dat.

Ik hou dus niet zo van mensen die alles in kolommetjes weten te persen terwijl ze “positieve” en “negatieve” punten uitdelen. Dat ruikt in mijn ogen te veel naar simplisme en manicheïsme. Zeg nu zelf, zijn Decoo en Compagnie nu zo achterlijk en hebben alleen de mensen van *Parcours* het (nieuwe) licht gezien? “*Arcades (...) lijkt nu al verouderd omdat zij de didactische evolutie niet volgt.*” Alsof elke didactische evolutie volgen (alleen) zaligmakend zou zijn. Ben je goed bezig omdat je elke mode volgt? Trouwens, als de Decoo bepaalde evoluties niet volgt, dan heeft hij daar misschien (zijn) goede redenen voor. Ik gebruik niet graag gezagsargumenten, maar op didactisch vlak heeft Decoo toch wel één en ander bewezen dacht ik. Het is me bovendien al overkomen collega’s Frans te ontmoeten die best (heel) tevreden waren over *Arcades*. Die collega’s leken mij heel normale mensen.

En nu we het toch over evoluties hebben: als er één constante evolutie is geweest in het onderwijs Frans in Vlaanderen de laatste jaren, dan is het wel deze: telkens weer minder

Frans. Ik vind dat een kwalijke evolutie die het niveau van het Frans op termijn wel moet ondermijnen en reeds ondermijnt, alle didactische evoluties ten spijt. Om iets (aan) te leren, daar heb je tijd voor nodig, als leerling en als leerkracht. Als je minder tijd hebt, dan resulteert dat, met gelijkwaardige leerkrachten, in minder kwaliteit. Iets anders beweren is onzin. In plaats van *Arcades en Decoo* af te breken zou de Heer Lamote beter zijn energie stoppen in het verdedigen van het vak Frans op de plaats waar dat ertoe doet!

Als de Heer Lamote op het einde van zijn artikel zonder de minste aarzeling stelt dat na zijn voorstelling van de twee handboeken “de keuze in de tweede graad ASO voor de hand ligt”, dan zitten we met een typische *réduction manichéenne* van de werkelijkheid: voor hem zijn er maar twee handboeken, zoals er ook maar “goed” en “slecht” is. Voor mij zijn er in de tweede graad ook nog handboeken als *Étapes 4* en *Concorde*. De realiteit is dus iets complexer. Complexer dan de kolommetjes waarmee de Heer Lamote oordeelt en veroordeelt. Gelukkig maar.

Als zoveel onderwijsexperimenten mislukken (Nederland met het zgn. “leerhuis”, de kwalijke gevolgen van het invoeren van de zgn. “comprehensive school” voor het niveau van het Britse onderwijs, de slechte score van het Duitse onderwijs in internationale vergelijkende testen) , dan is dat, denk ik, onder meer omdat onderwijspedagogen en didactici, zoals de Heer Lamote in zijn vergelijking van twee handboeken, precies aan die complexiteit van het onderwijsgebeuren in de klas voorbij gaan. Kunnen we asjeblief ophouden met dat soort simplisme? En is het niet de hoogste tijd om aan de leerkracht het vertrouwen te geven dat hij verdient in het leerproces? Hij/zij en niemand anders bepaalt in de eerste plaats de kwaliteit van de lessen (Frans), niet wéér een onderwijshervorming en niet het handboek!

Dirk Claerbout
dirk.claerbout@pandora.be

Nawoord van Bart Lamote.

Het is niet mijn bedoeling mij op te werpen als een expert die zijn ervaring zou poneren als evangelie. Zoals ik duidelijk heb geschreven, is mijn artikel een gestructureerd antwoord – en dus onvermijdelijk reducerend – op een probleem dat zich in mijn school heeft gesteld. Een uitdaging waar ook andere vakcollega's ongetwijfeld mee geconfronteerd worden, nl. de keuze van een (goed) handboek voor hun leerlingen.

Alle ervaringen, precies omdat het gaat om individuele klaservaringen, zijn op zich echter waardevol. Daarom kan ik het alleen maar eens zijn met wat de schrijver van deze reactie au fond wil zeggen, nl. dat geen enkele methode zaligmakend is en dat de persoonlijkheid van de leerkracht de cruciale factor blijft in de motivatie van zijn leerlingen. Geen enkele leerkracht zal dit ontkennen.

Een handboek is een hulpmiddel, sans plus. Zowel voor de leerling als voor de leerkracht. Maar als dusdanig heeft een handboek onvermijdelijk een zekere invloed op het lesgebeuren, op de verankering van de leerstof (zonder daarom de enige determinerende factor te zijn), op de motivatie van de leerkracht om de leerstof over te brengen... Dit ontkennen zou zeker beperkend zijn. Alleen moet er geen artikel geschreven worden, denk ik, om duidelijk te maken dat de rol van de leerkracht belangrijk is. Dat is een open deur. In die zin vind ik de reactie van collega Claerbout niet echt pertinent. Uiteraard wil ik trouwens ook het landschap van de methodes Frans niet verengen tot Parcours en Arcades! Het is best mogelijk dat Étapes en Concordes beter zijn dan bijvoorbeeld Parcours. Alleen zou ik het dan graag horen van andere mensen uit het veld. Dat is nu net mijn bedoeling geweest. Een discussie ter zake, en ten gronde, zonder mij te willen profileren als moderator. Jammer dat er geen inhoudelijke argumenten bij staan over Étapes als methode...